

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 9120
Tarih: 08.10.2020

34855

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

Anayasa ve yasalar gereği sadece savaş, afet, salgın hastalık gibi olağan üstü durumlarda ve hastane, okul yapımında uygulanması gereken “acele kamulaştırma” iktidarın pratikleri arasında yer alırken özel sektör için de genel uygulama haline gelmiş olup 2004 yılından itibaren tam 1609 “acele kamulaştırma” kararı çıkarıldığı bilinmektedir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27. maddesinde düzenlenen acele kamulaştırma Türkiye'de son zamanlarda Danıştay kararlarında da belirtildiği üzere büyük hak ihlallerine neden olmaktadır.

Türkiye'de günümüzde yapılan kamulaştırma işlemlerine baktığımızda kamu hizmetinin sunulmasında kamusallık zemininin giderek yok olması ile acele kamulaştırmanın hukuki ve siyasi meşruiyeti gölgelenmektedir. Kamu hizmetlerinin görülmesinde özel girişimin devlet üretiminin yerini alması sonucunda yapılan kamulaştırmalar, kamunun ortak faydasına tahsis edilme gerekliliğini yok saymakta, özellikle doğrudan sermayenin kullanımına ve çıkarına sunulmaktadır.

İktidarın bürokratik yapılarının devletin baskı aygıtı olarak işlemekten öte bir rol üstlenmeyişi, bir kamusallık zemini yaratmak yerine sermaye birikimi için tahakküm ve rant

kaygısıyla hareket ettiğini göstermektedir. Bu aynı zamanda idarenin kamu hizmetlerini sağlayan kurum olmak yerine kolluk şiddeti ile büyük hak ihlalleri ve adaletsizlikler yaratan bir mekanizma olmasına neden olmuştur.

Acele kamulaştırmalar, özellikle kamulaştırmada toplumsal direnişle karşılaşılacak alanlarda uygulanmakta ve olası toplumsal direniş acele kamulaştırmanın hızlı el koyma olanağı ile aşılma istenmektedir. İstanbul'da 3. Havaalanı, Yırca'da termik santral, başta İstanbul olmak üzere pek çok kentte yapılan kentsel dönüşüm uygulamaları ve Türkiye'nin dört bir tarafında inşa edilen HES'lerde yaşanan toplumsal direniş acele el koyma kararıyla bertaraf edilmek istenmiştir. Acele kamulaştırma sonucunda kamulaştırmada kamu yararı amacının özel yarara dönüşmesi, devlet eliyle piyasaya yer açmak için geçimlik tarımın, küçük mülkiyetin devlet mülkiyeti adı altında sermayeye devredilmesi yurttaşların küçük mülklerine zor yoluyla el konması hukuksuzluğunun rahat ve sorunsuz işlemlerini sağlayan politikaların yerleşmesini sağlamıştır.

Bu duruma verilecek en son örnek köylülerin topraklarına el konularak tarlaların ortasına kurulmak istenen biyogaz enerji santralidir. Manisa Salihli Çapaklı köylülerinin arazilerinin temiz enerji gerekçesiyle "Ege Biyogaz Enerji Santrali'nin" yapımı amacıyla acele kamulaştırılmasına karar verilmesi bu konudaki acele kamulaştırma kararı ve buna karşı yerel halkın mülkiyet haklarının elinden alınarak bir şirkete verilmesi olmuştur. İstisnai durumlarda uygulanması gereken yasal bir işlemin yurttaşların haklarının ihlal edilmesi yoluyla gerçekleşmesi, acele kamulaştırma kararının Ege Biyogaz Enerji Santrali'nin çıkarları için araçsallaştırıldığı yönündeki yaygın kamuoyu yargısını güçlendirmektedir. Çapaklı Köylüleri doğalarını kirleten, geçim kaynaklarını ellerinden alan biyogaz santraline karşı gelmiş, şirkete verilen izinlerin iptali için dava açmışlardır. Resmi tatil olan 15 Temmuz günü şirket iş makinelerine yol yapımı için çalışmalara başlamış, bunun üzerine köylüler baştan beri hukuksuz bir şekilde faaliyet gösteren şirketin çalışmalarına engel olmuşlar, Salihli Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmuşlar, "Müdahalenin Menî" davası açarak iş makinelerinin tarlalarından çıkmalarını sağlamışlar ve geceli gündüzlü yaşam nöbeti tutmuşlardı. 24 Temmuz'da ise şirket araçlarının geçmesi için nöbet tutan köylülere müdahale eden jandarmanın zor kullanması sonucu çoğu kadın birçok köylü darp edilerek, yaralanarak gözaltına alınmıştı.

Çapaklı Köyü'nün meyve ve zeytin bahçeleri, domates tarlaları ortasına biyogaz enerji tesisi yapılması için Cumhurbaşkanlığı kararı ile tapuda hazine adına tescil edilmek üzere Bakanlığınızca acele kamulaştırılan Çapaklı Köylüleri bu kararı köy meydanında protesto

ederek kitlesel bir basın açıklaması gerçekleştirmişlerdir. Köylülerin avukatı tarafından; acele kamulaştırma kararı ekinde verilen haritaya göre biyogaz tesisi kurulmak istenen alanın en az 3 kat arttığı, kamulaştırılan tarlaların toplam alanının 106.799 m2 ve proje sahası: 33.115 m2'ye denk geldiği yani toplam santral alanının 139.914 m2 olduğu, bunun da alanın 3, 23 kat arttığı anlamına geldiği belirtilmiştir. Köylülerin yaşam alanları ve geçim kaynakları olan zeytinlik ve meyve bahçelerinin olduğu alana yapılmak istenen biyogaz santral projesine köylüler ve çevre örgütleri olarak dava açtıkları, ÇED Raporuna itiraz ettikleri, şirketin ve devlet kurumlarının yasal süreci beklemeden oldu bitti ile köylülerin toprağının gasp edildiği, geçimlik arazilerine el konduğu dile getirilmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Yasaya göre savaş, afet, salgın hastalık gibi olağanüstü durumlarda ve yol, hastane, okul yapımında devlet yatırımlarının hızla tamamlanması için Acele Kamulaştırma yöntemine başvurulabilecekken, Bakanlığınızca Çapaklı Köyü'nde olduğu gibi özel sektörün yatırımı için her fırsatta acele kamulaştırma yapılmasının, yerelde yaşayan halkın arazilerine, geçim kaynaklarına el konulmasının gerekçesi nedir?
- 2- İdarenin amaçladığı faaliyeti gerçekleştirmek için hem kamulaştırmadan başka bir yolla bu ihtiyacı karşılayamayacak olması hem de acele kamulaştırma bakımından işin aceleliğini gerekçeli bir biçimde ortaya koyması gerektiği göz önüne alındığında, sebep unsuru ile yakından ilişkili olması ve hukuk ile aykırılık teşkil etmeyeceği gerekçede yer almakta mıdır?
- 3- Acele Kamulaştırma Kararı ile hazine adına tescil edilecek bölge için Bakanlık ile şirket arasındaki sözleşmenin içeriği nedir?
- 4- Şirketin projeyi büyütüp büyütmeceği bilinmeden kamulaştırılan tarlaların 3.23 kat arttırılmasının nedeni nedir?
- 5- Ege Biyogaz Şirketine bu topraklar tahsis edilirken alınacak bedel ne kadardır?
- 6- Hedeflenen 'kamu hizmeti' hangi kamu yararına ve acil kamu ihtiyacına cevap vermektedir? Bu konuda çevre platformları, ekoloji örgütleri, oda ve STK'ların görüşüne başvurmama sebebiniz nedir?
- 7- Söz konusu 'kamulaştırma ihtiyacı' için acele kamulaştırma yerine olağan kamulaştırma yoluna gidilmemesinin nedeni nedir?

- 8- Manisa Salihli'ye bağlı çapaklı Mahallesi'ndeki acele kamulaştırılma kararına karşı arazi sahiplerinin, köylülerin, birçok evre örgütünün STK'ların "Halk için kamulaştırma, sermaye için değil", "apaklı'da BES'e izin vermeyeceğiz" "Gazcı şirket köyümüzü terk et", "Havama, suyuma, toprağıma dokunma" talepleri dikkate alınacak mıdır?